

**პირველი ყოველკვარტალური ანგარიში
საქართველოში ახალ ფსიქოაქტიურ ნივთიერებებთან
დაკავშირებით არსებულ ვითარებაზე**

(1 მაისი - 15 აგვისტო, 2014)

1. ყოველკვარტალური ანგარიშის მომზადება

„ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის პირველი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტი და „ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების გავრცელების აღკვეთის ხელშეწყობის სახელმწიფო კომისიის დებულების“ (დამტკიცებულია საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრისა და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2014 წლის 13 მაისის №344/№01-30/ნ/№147 ერთობლივი ბრძანებით) მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტი ითვალისწინებს ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების გავრცელების აღკვეთის ხელშეწყობის სახელმწიფო კომისიის ვალდებულებას, გამოაქვეყნოს ყოველკვარტალური ანგარიში საქართველოში ახალ ფსიქოაქტიურ ნივთიერებებთან დაკავშირებით არსებულ ვითარებაზე.

პირველი ყოველკვარტალური ანგარიში ფარავს პერიოდს 2014 წლის 1 მაისიდან („ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების შესახებ“ საქართველოს კანონის ძალაში შესვლის თარიღი) 15 აგვისტომდე (სახელმწიფო კომისიის მესამე შეხვედრის ჩატარების თარიღი).

2. სახელმწიფო კომისიის საქმიანობა

„ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლი და „ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების გავრცელების აღკვეთის ხელშეწყობის სახელმწიფო კომისიის შექმნისა და მისი დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრისა და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2014 წლის 13 მაისის №344/№01-30/ნ/№147 ერთობლივი ბრძანების (შემდგომში - ერთობლივი ბრძანება) პირველი მუხლის პირველი პუნქტი ითვალისწინებს ახალი ფსიქოაქტიური

ნივთიერებების გავრცელების აღკვეთის ხელშეწყობის სახელმწიფო კომისიის (შემდეგში - სახელმწიფო კომისია) შექმნას. სახელმწიფო კომისიის შემადგენლობაში შედიან საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენლები. უფრო კონკრეტულად, სახელმწიფო კომისიის შემადგენლობა განისაზღვრება შემდეგნაირად: საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ცენტრალური კრიმინალური პოლიციის დეპარტამენტის დირექტორი (სახელმწიფო კომისიის თავმჯდომარე); საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს ფარმაცევტული საქმიანობის დეპარტამენტის უფროსი (სახელმწიფო კომისიის თანათავმჯდომარე); საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის უფროსი (სახელმწიფო კომისიის თანათავმჯდომარე); საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საექსპერტო-კრიმინალისტიკური მთავარი სამმართველოს უფროსი; საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს ფარმაცევტული საქმიანობის დეპარტამენტის ნარკოტიკების ლეგალური ბრუნვის სამმართველოს უფროსი; საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის უფროსის მოადგილე; საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემიის პრორექტორი (სახელმწიფო კომისიის მდივანი). აგრეთვე, ერთობლივი ბრძანების პირველი მუხლით განსაზღვრული კომისიის წევრთა გარდა, სახელმწიფო კომისიის შეხვედრებს, საჭიროებიდან გამომდინარე და კომისიის თავმჯდომარის მოწვევით, ესწრებიან შესაბამისი სპეციალისტები.

„ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების გავრცელების აღკვეთის ხელშეწყობის სახელმწიფო კომისიის დებულების“ მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, სახელმწიფო კომისია იკრიბება სისტემატურად, მაგრამ არანაკლებ თვეში ერთხელ. სახელმწიფო კომისიის სამდივნოს ორგანიზებით, სახელმწიფო კომისიის პირველი შეხვედრა გაიმართა 2014 წლის 13 ივნისს; მეორე შეხვედრა - 2014 წლის 14 ივლისს; მესამე შეხვედრა - 2014 წლის 15 აგვისტოს. გაფორმებულია შესაბამისი ოქმები. შეხვედრების მიზანს წარმოადგენდა საქართველოში ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების შესახებ ახალი კანონმდებლობის იმპლემენტაციის, ახალ ფსიქოაქტიურ ნივთიერებებთან დაკავშირებული ტენდენციებისა და მთავრობისთვის

წარსადგენი წინადადებების შესახებ დისკუსიის გამართვა და შესაბამის გამოწვევებზე რეაგირება.

3. სახელმწიფო კომისიის შეხვედრებზე დაფიქსირებული ძირითადი მიმართულებები:

➤ ქვეყანაში არსებული ვითარება კანონის მიღების შემდეგ

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციით, ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების (ე.წ. „ბიონარკოტიკის“) ბრუნვის ფაქტები საკმაოდ დიდ მასშტაბებში კანონის მიღებამდეც ფიქსირდებოდა, მაგრამ ვერ ხორციელდებოდა მათი აღკვეთა საკანონმდებლო ბაზის არქონის გამო. კანონის ამოქმედების შემდეგ, 2014 წლის 1 მაისიდან - 15 აგვისტომდე ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების უკანონო ბრუნვის ფაქტზე 84 სისხლის სამართლის საქმე იქნა აღძრული და 87 პირი იქნა ბრალდებული. ამათგან ნაწილზე სასამართლომ გამოიყენა გირაო აღკვეთის ღონისძიების სახით, და ნაწილზე შეუფარდა პატიმრობა. კანონის ძალაში შესვლის შემდეგ აქტიურად ხორციელდება ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების ამოღება სამართალდამცავების მხრიდან. ამასთან, დაიგეგმა და განხორციელდა „ბიონარკოტიკის“ კრიმინალიზაციის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებაზე ორიენტირებული ღონისძიებები. შედეგად, „ბიონარკოტიკის“ მოხმარების მაჩვენებელმა იკლო. კერძოდ, თუ რამდენიმე თვის წინ ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების უკანონო ბრუნვა პრობლემას წარმოადგენდა ქვეყნისთვის; დღევანდელი მდგომარებით ეს პრობლემა გადაჭრილია და საურბარია მხოლოდ ერთეულ შემთხვევებზე. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ კანონის იმპლემენტაციის კუთხით შეფერხება არ შეინიშნება.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს (შსს) მიერ წარმოდგენილი სტატისტიკური მონაცემების თანახმად, 2014 წლის 1 მაისიდან 15 აგვისტოს ჩათვლით, შსს საექსპერტო-კრიმინალისტიკურ მთავარ სამმართველოში დანიშნულ იქნა 89 ექსპერტიზა, სადაც გამოსაკვლევად წარმოდგენილი იყო ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებები. გაცემულ იქნა შესაბამისი დასკვნები, სადაც გამოსაკვლევი ობიექტებიდან:

ახალ ფსიქოაქტიურ ნივთიერებათა	I ნაერთთა კლასს მიეკუთვნებოდა - 70 ობიექტი;
	II ნაერთთა კლასს მიეკუთვნებოდა - 7 ობიექტი;
	III ნაერთთა კლასს მიეკუთვნებოდა - 8 ობიექტი;
	VI ნაერთთა კლასს მიეკუთვნებოდა - 1 ობიექტი;
	სხვა დანარჩენ ნაერთთა კლასებს - 6 ობიექტი.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მონაცემებით, 2014 წელს გამოკვლეული ობიექტების საერთო წონა შეადგენს: 7 კგ. 248.72 გრ.-ს.

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციით, 2014 წლის მაისი-აგვისტოს მონაცემების თანახმად, ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების საზღვარზე შემოდინებამ, 2013 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, დაახლოებით 11-ჯერ იკლო.

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციით, აქტიურად ხორციელდება საერთაშორისო ქსელში ჩართული ინფორმაციის გაცვლა ახალ ფსიქოაქტიურ ნივთიერებებზე. შედეგად, ნარკოტიკების კონტროლის საერთაშორისო საბჭოს (International Narcotics Control Board) საერთაშორისო ინიციატივის ფარგლებში, სამინისტრო სისტემატურად იღებს სპეციალურ გაფრთხილებებს ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების შესახებ, რომელიც გაეროს სიებში არ არის შეტანილი და რომელიც სხვა ქვეყნების კონტროლის ჩარჩოში მოექცა. ამ მხრივ აღსანიშნავია:

გაფრთხილება No. 1/2014 30 მაისი 2014	ცალკეული ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების კონტროლი ჩინეთში
გაფრთხილება No. 2/2014 25 ივნისი 2014	ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების ჯგუფებზე კონტროლის ცვლილება სინგაპურში

გაფრთხილება No. 3/2014 7 ივლისი 2014	ცალკეული ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების კონტროლი გაერთიანებულ სამეფოში
გაფრთხილება No. 4/2014 24 ივლისი 2014	რამდენიმე ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერების კონტროლი კოსტა რიკაში

აღნიშნული ინფორმაცია გაზიარებულ იქნა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შესაბამის სამსახურებთან; მოხდა მისი გადამოწმება „ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების შესახებ“ საქართველოს კანონით დასჯად ნივთიერებებთან მიმართებით. ასეთი ინფორმაციის დანიშნულებაა, მოხდეს „ბიონარკოტიკების“ წინმსწრებად კრიმინალიზაცია, საქართველოს ბაზარზე მათ გამოჩენამდე და კანონში განხორციელდეს საჭირო ცვლილებები. თუმცა, მიღებული ინფორმაციით არ გამოვლენილა ახალი „ბიონარკოტიკები“, არამედ ეს ინფორმაცია ეხება ისეთ ნივთიერებებს, რაც უკვე დასჯადია საქართველოს კანონმდებლობით.

➤ საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი

1. საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი ითვალისწინებს შესწორებებისა და დამატებების შეტანას საქართველოს კანონში „ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების შესახებ“. ამ ცვლილების ინიცირების საჭიროება განაპირობა შემდეგმა გარემოებებმა: პრაქტიკაში გამოვლინდა ახალი ნივთიერებები, რაც ახალი კანონით არ არის დასჯადი. ამასთან, გაეროსა და კაიმანის ბაზებზე დაყრდნობით, სახელმწიფო კომისიის ფორმატში დაისვა საკითხი, „ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების შესახებ“ საქართველოს კანონის დანართში, ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების ქიმიურ ნაერთთა კლასების სიას დაემატოს გარკვეული ქიმიური სტრუქტურები და ტერმინები. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს, რომ პრაქტიკაში გამოვლინდა კრიმინალური დაჯგუფებების მიერ, პასუხისმგებლობისთვის თავის არიდებისა და უკანონო ბრუნვის გაზრდის მიზნით, ე.წ. „ბირთვების“ შეცვლის შემთხვევებიც, ამიტომ დღის წესრიგში დადგა კანონში ანალოგის ტერმინის შეტანა და მისი განმარტება.

2. საკანონმდებლო ცვლილების პაკეტი შეიცავს ცვლილების პროექტს საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 221-ე მუხლში. კერძოდ, სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული ნივთიერების, სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებულ ფარმაცევტულ პროდუქტთან გათანაბრებული სამკურნალო საშუალების ან/და ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერების გამოვლენის შემთხვევაში შემდგომ რეაგირებას ახდენს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო. იმ

ნივთიერებებზე, რომლებიც არ განეკუთვნებიან ზემოთ აღნიშნულ ნივთიერებებს, განისაზღვრა სპეციალური პრევენციული შეჩერების ღონისძიება იმისათვის, რათა აღნიშნული არ მოხდეს ბრუნვაში და არ დაემუქროს საფრთხე მოსახლეობის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას მანამ, სანამ სახელმწიფო ამ ნივთიერებებს არ მოაქცევს უკანონო ბრუნვის ჩარჩოებში.

3. საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი შეიცავს, ასევე, „სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული ნივთიერების, სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებულ ფარმაცევტულ პროდუქტთან გათანაბრებული სამკურნალო საშუალების ან/და ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერების შესაძლო გამოვლენის ან საქონლის შეჩერების შემთხვევაში შემდგომი რეაგირების შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტს. აღნიშნულ შემთხვევებში პროექტში გაწერილია საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს კომპეტენციები და სათანადო პროცედურული საკითხები, და პროექტი აზუსტებს საგადასახადო კოდექსის 221-ე მუხლში განსახორციელებელ ცვლილებებს.

4. საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი, აგრეთვე, ითვალისწინებს ცვლილებებისა და დამატებების შეტანას „უკანონო ბრუნვიდან ამოღებული ნარკოტიკული საშუალებებისა და ფსიქოტროპული ნივთიერებების შენახვისა და განადგურების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2006 წლის 6 მარტის №295 ბრძანებაში. კერძოდ, ბრძანების მე-9 მუხლში განსახორციელებელი დამატების პროექტი არეგულირებს ისეთ შემთხვევებს, როდესაც ნარკოტიკული საშუალებების, ფსიქოტროპული ნივთიერებების, მათი ანალოგის და პრეკურსორის განადგურების საფუძველს, მოსამართლის განჩინების გარდა, წარმოადგენს პროკურორის დადგენილება ხანდაზმულობის ვადის გასვლის გამო გამოძიების ან/და სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტის შესახებ, როდესაც საქმეში ბრალდებული არ არსებობს. ბრალდებულის არარსებობის შემთხვევებში, მოქმედი კანონმდებლობით, შინაგან საქმეთა სამინისტროს არ გააჩნია სამართლებრივი საფუძველი ამ ნივთიერებების განადგურებისა. აღნიშნული ცვლილების პროექტი ავსებს ამ ხარვეზს.

➤ ნარკოტიკების განადგურების საკითხი

ნარკოტიკების განადგურების შესახებ მასმედიაში გაშუქებულ ნარკომომხმარებლების მიერ ე.წ. ნაშწვავი მომწამლავი ნარჩენების (ცნობილი, როგორც „მიწა“) მიწიდან ამოღების საკითხთან დაკავშირებით, სახელმწიფო კომისიის შეხვედრებზე ცალსახად

დაფიქსირდა, რომ უკვე მოწყობილია სპეციალური, თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად სათანადო მოწყობილობით აღჭურვილი შენობა, სადაც წარმოებს ნარკოტიკების განადგურება. განადგურების შედეგად აღარ რჩება მავნე ნარჩენები. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, რომ შენობა აღჭურვილია სათანადო ფილტრებით და, ამგვარად, უსაფრთხოა გარემოსთვის. ამდენად, მსგავს პრობლემას ადგილი აღარ ექნება მომავალში.

➤ **ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების იდენტიფიცირების საკითხი**

ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების იდენტიფიცირება რთულია, მით უმეტეს, ხშირად იცვლება მათი სახელწოდებები, რომელიც შეფუთვაზე ფიქსირდება. ამ ფონზე, „ბიონარკოტიკის“ გამოვლენაში ჩართული უწყებებისთვის განსაკუთრებით გადამწყვეტია ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების სახელწოდებების შესახებ ინფორმაციის ქონა და ამ ინფორმაციის ერთმანეთისთვის გაზიარება. შესაბამისად, შეიქმნა ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერებების მონაცემების ბაზა, რომელზე წვდომაც ექნება შესაბამის უწყებებს (საქართველოს შინაგან საქმეთა და ფინანსთა სამინისტროების უფლებამოსილ წარმომადგენლებს).

4. წინადადებები საქართველოს მთავრობისათვის

სახელმწიფო კომისიის გადაწყვეტილებით, მოხდება აღნიშნული საკანონმდებლო ცვლილებების პროექტების საქართველოს მთავრობისათვის წარდგენა შემდგომი რეაგირების მიზნით.